SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 171. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 5, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ВЕРЕСНЯ 1987 Ч. 171. РІК XCIV. Ч. 169.

УНС ЗМОДЕРНІЗУВАВ ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВІ ПЛЯНИ ТА ЗМЕНШИВ ВКЛАДКИ НА ОСНОВІ НОВИХ ТАБЛИЦЬ СМЕРТНОСТИ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Головна Канцелярія УНС. — Український Народний Союз, який постійно дбає про поширення і покращання забезпеченевої служби своїм членам, впровадив з 1-им вересня 1987 року нові кляси та нові грамоти забезпечення дотеперішніх кляс із низькими вкладками, основаними на таблицях смертности 1980 року.

Нові кляси — це три грамоти термінового забезпечення із надзвичайно низькими вкладками, конкуренційними на ринку життєвого забезпечення. Ці нові кляси термінового забезпечення дають особливі користі забезпеченим членам:

* Термінове забезпечення до 23-го року життя кляси T23 — це дуже дешеві грамоти, якими можна забезпечувати дітей у віці 0 до 15 років, і вони залишаються важними до 23-го року життя забезпечених осіб. Мінімальна сума грамоти кляси T23 — це 5,000 дол. але її можна теж набути на суму 10,000, 15,000 дол. і вище по 5,000 вгору. Річна вкладка за перших 5,000 дол. забезпечення виносить 7.50 дол., а вкладка за кожних додаткових 5,000 дол. коштує вже тільки по 5.00 річно.

* Щорічно відновлюване термінове забезпечення кляси ART — це грамоти, що їх можуть набути апліканти у віці 16 до 65 років. Суми забезпечення грамот кляси ART залишаються такі самі на які видані грамоти, але вкладки за ці грамоти зростають з кожним роком із віком забезпечених осіб. УНСоюз видає грамоти кляси ART на суми 25,000 дол. і більше.

* Термінові грамоти на 30 років із зменшуваною сумою забезпечення нової кляси DT30 призначені, в першу чергу, для забезпечення осіб, які мають гіпотечні позички — морґеджі. Вони корисні тим, що вкладки за них дуже дешеві та залишаються однакові на ввесь час 30 років, а суми забезпечення цих грамот зменшуються з кожним роком, як і зменшуються несплачені суми гіпотечних позичок — морґеджів. УНСоюз видає грамоти кляси DT30 суми 25,000 і більше.

НИЖЧІ ВКЛАДКИ ЗА НОВІ ГРАМОТИ

Рівночасно з новими клясами забезпечення впровадив УНСоюз значно нижчі вкладки за всі нові грамоти забезпечення, видані після 1-го вересня 1987 року. Вкладки цих нових грамот основані на таблицях смертности 1980 року і вони можуть конкурувати з полісами таких родів комерційного життєвого забезпечення.

З 1-им вересня 1987 року УНСоюз припинив видачу грамот кляс T16 та TP65, бо на їх місце впровадив дуже дешеві і корисні грамоти для молоді нової кляси T23.

МІНІМАЛЬНІ СУМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Беручи до уваги потребу членства на більші суми забезпечення і впровадження нових кляс і нових грамот забезпечення із низькими вкладками, УНСоюз видаватиме після 1-го вересня 1987 року нові грамоти на ось такі мінімальні суми забезпечення:

* 2,000 дол. для грамот з одноразовими вкладками кляс WSP забезпечення на ціле життя та E65SP вивінувального забезпечення до 65-го року життя.

* 3,000 дол. для грамот кляс: E18 — вивінувального забезпечення до 18-го року життя, E20 — вивінувального забезпечення на 20 років, E65 — вивінувального забезпечення до 65-го року життя, P20 — забезпечення на ціле життя з вкладками, платними впродовж 20 років, P65 — забезпечення на ціле життя з вкладками, платними до 65-го року життя, DP65 — забезпечення на ціле життя з подвійною сумою забезпечення до 65-го року життя та W — забезпечення на ціле життя з вкладками, платними впродовж цілого життя.

* 5,000 дол. для грамот кляс T5 і T10 — термінового забезпечення на 5 і 10 років.

Грамоти акцидентового забезпечення — ADD видає УНСоюз, як і досі, тільки на суму 5,000 дол.

МЕЖІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН

Модерними і пристосованими до того, щоб дати членству УНСоюзу змогу забезпечитись на вищі суми, є нові межі сум та віку, в яких УНСоюз видає членам грамоти забезпечення на підставі аплікацій без вимоги лікарських оглядин. Ці нові межі сум та віку ось такі:

100,000 до віку 30 років
50,000 до віку 40 років
25,000 до віку 45 років
10,000 до віку 50 років
5,000 до віку 55 років
3,000 до віку 60 років.

Суми забезпечення членів з лікарськими оглядинами необмежені. УНСоюз видає грамоти забезпечення аплікантам до 70-го року життя.

У КАЛІФОРНІЇ ВІДБУВСЯ СЕМІНАР ІНСТИТУТУ ІМ. МИТР. А. ШЕПТИЦЬКОГО

Професори та учасники Інституту ім. Митрополита А. Шептицького.

Редвуд Веллі, Каліф. При участі понад двадцятип'яти слухачів у Святопреображенському Українському Католицькому Монастирі в північній Каліфорнії відбувся одномісячний семінар Інституту східньо-християнських студій ім. Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького на Таворській Горі. Спонзором цього Інституту є найбільший в Північній Америці католицький богословський факультет, п.з. Католицька Богословська Спілка в Чикаго. Ця школа надає інститутові академічну акредитацію, через яку учасники можуть здобути шість академічних кредитів на магістерському рівні. Директором новоствореного інституту є о. Андрій Чировський, професор східньо-християнської богословії та патрології при Католицькій Богословській Спілці.

Учасники мали нагоду перебувати цілий місяць в монастирі та вповні ввійти в життя ченців. Денний порядок для студентів включав п'ять годин відправ, а також виклади. Як твердить о. проф. Чировський, „Ця програма тим унікальна, що вона здає собі справу з того, що богословська наука, яка відбувається виключно у викладовій залі, ніяк не може передати глибини божественної тайни. Тільки коли ці виклади відбуваються в контексті глибокого молитовного і літургічного життя можна збагнути богословські правди. Тому за кожну годину на викладовій залі учасники відбувають дві години в церкві на відправах".

Викладалися два курси: „Богословія та молитва на Християнському Сході" та „Візантійсько-Українська Літургічна Духовість". Викладали о. проф. Андрій Чировський і о. ігумен Боніфатій, настоятель Спаської обителі. Інститут включав учасників спосеред питомців, сестер, священиків і світських людей. „Тут дійсно заступлена ціла Церква", підкреслила сестра Теодозія, колишня протоігуменя Сестер Василіянок, та учасниця цього інституту. Студенти приїхали з усіх усюдів: з Чикаго, Ню Йорку, Оттави, Вінніпегу, Дітройту, Саскатуну, Альберти, Тексасу, Гаваїв, Британської Колюмбії та Каліфорнії. „Тяжко було вирватися з парафії на місяць", заявив о. Андрій Музика, довголітній душпастир з Альберти, - але ніде в світі немає такої можливости вглибитися в нашу тисячолітню спадщину як в цьому Інституті ім. Митрополита Шептицького". На семінар приїхала навіть молода родина з Саскатуну, Тома і Леся Нагачевські з трилітньою донею Оріяною. „Тут не тільки говориться про молитву, але є змога вглибитися в молитовне життя", виснила пані Нагачевська.

В особливий спосіб привітали та поблагословили працю цього інституту Блаженніший Патріярх Мирослав Іван та Митрополит Максим Германюк, обидва які, будучи самі науковцями, мають глибоке вирозуміння до важливости богословсько-наукової праці для розвитку Української Католицької Церкви. Також висловив своє захоплення цим почином префект Священної Конгрегації для Східніх Церков, Симон Кардинал Лурдусамі, зазначуючи, що ще більше такого потрібно

(Закінчення на стор. 4)

Й. ТЕРЕЛЯ З РОДИНОЮ ПРИЇЖДЖАЄ НА ЗАХІД

Сейнт Катеринс, Канада. — Українська Інформаційна Служба в Канаді повідомила редакцію „Свободи" в останній хвилині, коли це число газети вже ішло до друку, що з України наспіли вістки про приїзд на Захід Йосифа Тереллі з родиною, дружиною і трьома дітьми. Як відомо, Й. Тереля в останньому часі був сильно заанґажований в обороні Української Католицької Церкви і домагався привернення леґальних прав для неї.

Й. Тереля прибуде до Амстердаму, Голляндія, 18-го вересня ц.р. а звідти поїде спершу до Риму. Українці в Канаді мають надію, що він поселиться з родиною в тій країні, але ще не полагоджено усіх формальностей з канадським урядом. Покищо він з родиною виїжджає з СССР на візу Голляндії і якийсь час залишиться в Европі.

СУДДЯ ЦВІ ТАЛЬ ДІСТАВ СЕРЦЕВУ АТАКУ; ПРОЦЕС І. ДЕМ'ЯНЮКА ВІДЛОЖЕНИЙ

Єрусалим, Ізраїль. Ню Йоркська газета „Дейлі Нюз" повідомила у числі з 5-го вересня ц.р., що 57-річний суддя Цфі Таль, один з трьох суддів на процесі Івана Дем'янюка, перебуває у шпиталі після тяжкої серцевої атаки і у зв'язку з цим процес над Дем'янюком відложений аж до відкликання, правдоподібно назначення нового судді на його місце.

Газета покликається в цьому випадку на інформації з ізраїльських офіційних кіл.

Після атаки у середу, 2-го вересня, карета скорої допомоги відвезла суддю Таля до єрусалимського шпиталю Шаарей Зедек, заявив кореспондентам представник шпиталю Рамі Садан.

В. Ярузельський обвинувачує Й. Сталіна в депортації поляків

Варшава. — Лідер польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії генерал Войцех Ярузельський обвинуватив Совєтський Союз в „репресіях проти поляків" і „депортації поляків" у роки Другої світової війни і в передвоєнні роки.

Стаття В. Ярузельського про політику Совєтського Союзу на рубежі тридцятих сорокових років підготована для публікації в СССР, однак уривки з цієї статті появилися в польській пресі. Повідомляючи про це, газета „Вашінґтон Пост" пише, що Ярузельський є одним з найбільш надійних прихильників совєтського генсека Міхаїла Горбачова і що на їх квітневій зустрічі в Москві було дозволено розповісти про „темні плями" в польсько-совєтських відносинах.

У своїй статті Ярузельський заявляє, що дії Москви „суперечили праву Польщі на незалежність". Він пише, що обвинувачення, висунені Сталіном у 1938 році проти лідерів польської комуністичної партії, були „необґрунтованими і провокаційними". Польські комуністи були страчені.

Після поділу Польщі соціялістичною Росією і націонал-соціялістичною Німеччиною з окупованих Червоною армією районів Польщі були виселені в Совєтський Союз тисячі людей. Ярузельський і його родина також були депортовані в Сибір у 1939 році і перебували там до 1941 року включно.

У своїй статті лідер польських комуністів реклямує політику М. Ґорбачова.

У Стемфорді відбудеться XXI фестиваль для стейту Конектикат

Стемфорд, Конн. — Комітет фестивалю Український День спонзоруватиме XXI річний фестиваль на семінарній площі Колеґії св. Василія у Стемфорді, Кт у неділю 13-го вересня ц.р.

Фестиваль розпічнеться у годині 11-ій ранку Торжественною Архиєрейською Службою Божою, яку відслужить Владика Василь Лостен, стемфордський епарх.

Зразу ж після Святої Літургії впродовж цілого дня можна буде насолоджуватися українськими народними стравами, перекусками і відсвіжуючими напитками.

О год. 2:30 по полудні почнеться розвагова культурно-мистецька програма, в якій візьмуть участь наступні групи: вокальний ансамбль „Промінь" з Ню Йорку; танцювальний ансамбль „Незабудьки" з парафії Пресвятого Серця в Джонсон Сіті, Н. Й.; квартет „Бандура" з метрополітального Ню Йорку; дитячий танцювальний ансамбль з Вілліментику, Кт.

Цьогорічною атракцією буде особлива виставка українських ікон, яку організує „Український Музей" у Стемфорді. Зацікавлені матимуть змогу оглянути культурно-мистецький набуток-спадщину в „Українському Музеї" і закупити деякі експонати українського мистецтва, які будуть виставлені.

У програмі фестивалю заплянувано мати дитячі гри і забави (під наглядом). Річні змагання відбиванки обіцяють болільникам цієї спортової галузі багате пережиття. Участь у фестивалі оркестри „Чарівні очі" запевняє кожному учасникові, який хоче розважитися під мелодійні звуки оркестри, приємну і незабутню забаву.

Вже від довгих років щороку з'їжджаються на фестиваль люди з десяти парафій стейту Коннектикат. Дохід з фестивалю є призначений на Залізний Фонд Колеґії святого Василія у Стемфорді для формування священиків та на потреби нашої Церкви.

Запрошуємо кожного зацікавленого прибути з родиною, щоб розважитися в культурно-мистецькій атмосфері. Вступ — 2 дол. від особи, діти безкоштовно.

Адреса фестивалю: St. Basil Seminary Grounds, 161 Glenbrook Rd., Stamford, Ct. 06902.

За дальшими інформаціями слід телефонувати на число: (203) 324-4578.

На Філіппінах очікують нових заворушень

Маніля. Напружена ситуація на Філіппінах, викликана спробою військового перевороту, зберігається.

Президент країни Коразон Акіно оголосила, що, враховуючи побажання військовослужбовців, їх платня буде значно збільшена. Фонди на це будуть виділені з інших видаткових частин бюджету.

Начальник генерального штабу філіппінської армії генерал Фідель Рамос висловив задоволення рішенням уряду, але зауважив, що багато дій президента є замало ефективними і сповільненими. Ф. Рамос повідомив, що армія відвернула початок громадянської війни, однак не виключив можливости повторення заколотів, до яких закликають старшини, що переховуються, чекаючи слушного моменту.

Виступаючи по радіо, президент К. Акіно дала коротку оцінку недавніх подій. „Ми пережили один з найбільш неприємних періодів нашої історії, — сказала вона. — Ви питаєте мене, чому все це сталося? В усьому винен Ґрінго і його компанія. Вони відвернулися спиною до своїх обов'язків і виказали зневагу до цінностей людського життя. „Ґрінго" зневажлива кличка лідера заколотників полковника Ґреґоріо Гонасона, місце перебування якого невідоме.

Акіно повідомила, що під час придушення заколоту загинуло 53 особи, включаючи 12 урядових вояків, 19 заколотників і 22 цивільні особи. В спробі перевороту брало участь 1,350 вояків і старшин, 1,033 з них перебувають під арештом.

Скориставши з подій, філіппінські комуністи значно активізували свою діяльність. З моменту початку заколоту від їх рук загинуло 46 вояків і поліціянтів. 21 вояк був убитий і п'ятеро поранені в результаті дій комуністів у провінції Кесон.

В комунікаті, переданому для преси центральним комітетом Комуністичної партії Філіппін, говориться про намір максимально використати тертя між урядом і армією. „Відкрита війна між реакціонерами показала повну нездатність кліки Акіно зупинити революційний рух", - сказано в комунікаті.

Летуни кабульської армії збунтувалися

Ню Делі. — Західні дипломати в афганській столиці повідомили про кровопролитні сутички на великій летунській базі країни Баґрам, що знаходиться на північ від Кабулю. Біля 35 летунів маріонеткової армії збунтувалися проти того, що їх примушують літати в найбільш небезпечних районах.

Совєтські війська відкрили по казармах афганських летунів артилерійський вогонь і збомбардували їх з повітря. В результаті до 15 летунів, що були на баґрамському летовищі, були знищені. Згідно з непідтвердженими повідомленнями серед жертв є жінки і діти.

Західні дипломати в Ню Делі повідомили також, що п'яний совєтський військовослужбовець в'їхав на бронетранспортері в невелику бару в центрі Кабулю. Загинув один афганець.

Совєтські цивільні працівники в столиці Афганістану відправляються в крамниці за покупками лише в супроводі озброєних вояків. Заходи безпеки були значно посилені після того, як совєтський вояк застрілив 13-річного афганського хлопчика і важко поранив іншого. Діти побачили, як окупант намагався вкрасти в крамниці.

У провінції Карабах в серпні відбулися кровопролитні бої. Вздовж доріг цієї провінції досі стоять совєтські танки, які не дають місцевому населенню повернутися в рідні місця. Селяни не можуть приступити до збирання врожаю, і овочі починають гнити на деревах.

Кабульські газети повідомили про прибуття зі Совєтського Союзу транспортового літака з афганськими дітьми, які „перебували на відпочинку". Біля 1,700 афганських дітей побували цього літа в СССР.

ВНЕСОК ДО СКАРБНИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. М.). — У червні цього року газета „Свобода" повідомила читачів, що Комісія народного мистецтва Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) плянує видати книжку „Український народний одяг". У редакції побували тоді голова Комісії народного мистецтва СФУЖО Наталія Даниленко та ілюстраторка майбутньої книжки Галина Титла. А недавно редакції „Свободи" і „Українського Тижневика" відвідали Н. Даниленко і перекладачка книги на англійську мову (вона буде двомовна) Орися Пащак-Трач, яка спеціяльно приїхала з Канади, щоб поділитися з читачами газет своїми творчими успіхами.

Перекладачка книги „Український народний одяг" на англійську мову О. Пащак-Трач в редакції щоденника „Свобода".

(Фото: ред. Р. Гадзевич)

Багата різними видами мистецтва українська земля. Ми часто говоримо про образотворче мистецтво, про українську пісню, та нець, про писанки, про вишивки. Але не часто віддаємо належне народному одягові. А він посідає одне з чільних місць у житті народу і веде свій початок з незапам'ятних часів. Зберегти цю багату нашу культурну спадщину, дати школам українознавства, організаторам виставок народного мистецтва, художнім ансамблям детальний опис зразків народного вбрання — таку мету поставили перед собою автори книги „Український народний одяг".

Цікавим є задум видання такого підручника — своєрідної енциклопедії народного одягу, яка допоможе відтворити навіть маловідомі чи забуті зразки одягу.

Все почалося з того, що Наталію Даниленко вибрали референткою народного мистецтва СФУЖО. У Філядельфії, в Союзі Украї-

(Закінчення на стор. 4)

В РОЧЕСТЕРІ ПОМЕРЛА С. ЄЙНА

Рочестер, Н. Й. — У четвер, 3-го вересня 1987 року тут померла св. п. Софія Єйна, відома й активна громадянка, залишивши в жалобі мужа Михайла, сина Миколу з дружиною Анною, внуків і правнуків та родину в З'єднаних Стейтах Америки, Канаді і в Україні. Похоронні відправи правились в церкві св. Богоявлення в Рочестері в суботу, 5-го вересня.

У СВІТІ

КИТАЙСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство Гсіньгуа повідомило, що на черговому з'їзді комуністичної партії Китаю, який відбудеться у жовтні цього року, внесуть резиґнацію старі керівники. Вважають, що серед них буде і Денг Шіаопінг — некоронований лідер Китайської Народної Республіки, центральна фіґура в партійному і політичному керівництві комуністичного Китаю.

У МОСКОВСЬКОМУ МУЗЕЇ образотворчого мистецтва ім. Пушкіна відкрилася виставка картин, літографій і рисунків Марка Шагала, присвячена 100-річчю з дня народження художника. Творчість М. Шагала замовчувалася в Совєтському Союзі від 1922 року, коли молодий художник еміґрував на Захід. На відкриття виставки приїхала 82-річна вдова художника Валентіна, яка прислала 50 картин зі своєї особистої колекції. Дочка Шагала Іда прислала на виставку 10 полотен, включаючи намальовану в 1914 роціл картину „Продавець газет". Очікують, що виставку відвідає приблизно 500 тисяч осіб.

У ЛІВІЙСЬКІЙ СТОЛИЦІ Тріполі на центральній Зеленій площі відбулася величезна парада, присвячена 18-річчю військового перевороту, що поклав кінець правлінню короля Ідріза і привів до влади полковника Муаммара Каддафі. По площі проїхали сотні танків совєтського виробництва і японські джипи з встановленими на них ракетами. Разом з Каддафі параду приймали президент Ґани Джеррі Ровлінґс і президент Уґанди Увері Мусевені. Ветерани чадської кампанії були нагороджені орденами і медалями.

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО нюйоркська газета „Вал Стріт Джорнал" стала першим капіталістичним засобом, котру комуністичний уряд совєтського лідера Міхаїла Ґорбачова вшанував своєю увагою. Тут ідеться про те, що це вперше совєти помістили платне оголошення в якому публічно закликають західні підприємства до інвестиції гроша у Совєтському Союзі. Совєти заплатили 300,000 дол. за оголошення в 900,000 примірників газети, яка розходиться масово на східньому побережжі ЗСА як також в Азійській та Европейській частинах світу.

У зв'язку зі святом Дня Праці (Лейбор Дей), „Свобода" не появиться у понеділок, 7-го вересня. Чергове число газети друкуватиметься у вівторок з датою середи, 9-го вересня. У понеділок, 7-го вересня, бюра Головної Канцелярії Українського Народного Союзу і видавництва „Свобода" будуть закриті.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12 00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

День Праці — відпочинок і кінець вакацій

Це були „давні добрі часи", коли на 1-ше травня щороку маршували на вулицях великих міст вільного світу святочно вбрані робітники, до яких приєднувалися службовики державних і приватних установ і підприємств. Похід ішов у супроводі оркестри, вепреді звичайно маршували посадники даних міст. Організатором була Соціял-демократична партія, але й інші партії солідаризувалися у тому мирному показі працюючого люду. Большевики достоменно скомпромітували день 1-го травня, як символ робітничої кляси. Вони перетворили перше травня на демонстрацію збройної сили совєтської імперії. На вулицях Москви гуркотять важкі панцерні вози, везуть довгі ракети, чваниться імперія танками і гарматами і над усією тією військовою парадою пролітають у бойовому шику з гуком джети-літаки, а все те видовище дефілює перед трибуною на Червоному майдані Москви, де зібрані члени Політбюра.

Американський День Праці, обов'язуючий в усіх стейтах, радикально різниться і від давнього першотравневого робітничого свята і тим паче від совєтського показу збройної сили, призначеного для закордонних обсерваторів.

Американський День Праці зумисне встановлено на перший понеділок вересня, щоб це був „великий кінець тижня", в якому люди могли б краще відпочити. І на той великий кінець тижня 5-го до 7-го вересня мільйони мешканців міст покидають на три дні розпечені мури кам'яниць і гамір міста і шукають відпочинку в горах чи над морем. І коли тоді хтось думає про працю, то під аспектом майбутнього, а не теперішнього. Бо День Праці в Америці став уже традиційним календарним межовим стовпом: він закінчує літній сезон і розпочинає осінньо-зимовий. У місяцях липень-серпень з утечею з міст громадського активу завмирає теж тимчасово громадське, політичне і культурне життя. Пусткою стоять теж школи, за вийнятком тих, які вели літні спеціяльні курси. У вересні все це зміняється. Вертаються до своїх помешкань мешканці міст і вертаються громадські та культурні діячі до своєї праці для добра культури, для добра громади. Так діється і на державну мірку, коли вертається з літнього відпочинку Президент до Білого Дому і заповняється Капітоль сенаторами й конґресменами.

Очевидно життя не може перериватися із зміною температури. Люди родяться, хворіють, вінчаються і вмирають круглий рік. Круглий рік триває комунікаційний рух, на суші, морі й у повітрі. Без уваги на календар та церковні й державні свята діються добрі і погані речі, проявляється людська благородність і шаліє злочинність. І в міжнародному житті нема літніх ферій, дармащо і тут деякі проблеми вичікують осінньо-зимової пори для свого остаточного дозріння і своєї розв'язки.

З нагоди Дня Праці і повороту до активного громадського життя треба побажати українській громаді в Америці та в діяспорі того, що найбільше турбує і без чого не можна сподіватися добра великій і святій українській справі: конструктивізму, взаємної толеранції, гону до компромісової розв'язки всіх контроверсійних питань та одностайного фронту супроти спільного найлютішого ворога, який прагне перетворити українську націю в один „радянський народ" з російською мовою і культурою. Осінню і зимою цього року вже йтимуть приготування до якнайбільш величавого відсвяткування 1000-ліття Хрищення України. Немає другого народу у світі, який мав би таку велику територію як Україна, поверх 50 мільйонів населення і тисячолітню християнську культуру та власну суверенну державу у трьох періодах історії — та на превеликий жаль це й же, український народ і тепер не має не тільки рідної ні від кого незалежної держави, але й не має цілого розгалуженого високого шкільництва рідною українською мовою і найрізнорідніших наукових книг рідною мовою. Усе воно мусить заповнювати і творити тільки вільна українська громада. Хай же ту прогалину, яку створили наступники валуєвих ув Україні заповняють своїм талантом, своїм знанням і своєю любов'ю рідної історії і культури вільні українці. Скінчилося літнє дозвілля — починається праця. Хай Господь поблагословить її!

Іван Солончак

„Ґласность" — явний, незалежний пресовий орган

У травні ц.р. група колишніх політичних в'язнів проголосила свій намір видавати незалежний часопис „Ґласность". На пресовій конференції в Москві, на яку явилися тільки закордонні журналісти, хоч совєтські також були запрошені, майбутній головний редактор колишній політв'язень Сергій Ґріґор'янц, заявив: „У протилежність нашій попередній діяльности, ми не шукаємо конфронтації з владою. Ми намагаємося заповнити прогалини в існуючій інформації в ділянках, які офіційна преса не насвітлює, або насвітлює тільки частково". Ґріґор'янц висказався, що він не проти того, щоб новий часопис переглядав навіть „Главліт", тобто цензура.

Початковий тираж мав би виносити 100 примірників, але видавці плянують його збільшити. Редакція має вже матеріял до 15-ти чисел газети. Друкуватися вона буде в невеличкій кооперативній типографії, яка вже в Москві існує.

В ініціятивній групі знайшлися такі особи, як: Лариса Богораз — вдова по замученому режимом Анатолію Марченкові, Лев Тімофєєв — економіст відомий з багатьох розвідок у нелегальних виданнях про економіку СССР, Йосиф Бегун — відомий жидівський активіст, священик Ґлєб Якунін, фізик Юрій Хропонуло, письменник А. Сац — племінник А. Луначарського.

Такі були наміри. Нещодавно на Захід потрапив, перший номер цього часопису під назвою „Інформаційний Бюлетень Гласность". Як подано в передовиці до того числа, одночасно з бюлетенем появляється збірник „Гласность", в якому будуть публіковані статті та матеріяли „на найважливіші питання сучасности". Обидва видання мають бути „повністю легальні, зареєстровані відповідними організаціями". Інформаційний бюлетень „Гласность" виходитиме три рази у місяць, а перше число датовано липнем.

Про потребу і ціль такого видання редакція висказалась у передовій статті п.з. „Про інформаційний бюлетень 'Ґласность' і збірники Ґласности". На початку автори стверджують, що необхідність реформ у всіх сферах суспільного життя — політичній, економічній та суспільно-культурній — стала очевидною. Донедавна про це говорили лише одиниці, а тепер найбільш наполегливо кажуть керівники держави.

Підкреслюючи, що перебудова можлива лише в атмосфері розвитку демократичних навиків у суспільній свідомості, редакція ставить справу ясно: „Не таємниця, що політика змін зустрічає активний спротив тих в політичному і господарському апараті, хто прямо чи посередньо довів державу до передкризової ситуації. Дотепер ті сили займають певні ключові місця. Вони активно перешкоджують в перебудові. Їхній головний арґумент — страх втратити контролю над країною. Значення тих сил не можна недоцінювати".

Редакція „Гласности", — говориться в статті, — свідома того, що перешкодити перебудові, яка почалася, можна не тільки чинячи опір рефомам, але й провокуючи виступи їхніх противників. В актуальній складній політичній ситуації, — на думку авторів статті, — нелегко упевнено підтримувати або впрост відкидати такі чи інші оцінки. „Ми свідомі небезпеки діянь — драматизують автори — але й бездіяльність недопустима. Почуття і переконання, що тепер вирішується доля країни, доля людства, примушує нас шукати власного шляху участи в перемінах, що починаються".

Необхідність незалежних видань, — на думку авторів, — подиктована тим, що пресові органи — це частина того самого політичного, адміністративного і господарського апарату, який діє далеко не бездоганно і останньо піддається гострій критиці. Засоби масової інформації, як складова частина того апарату, не виконують функції відворотного зв'язку між суспільством і керівництвом, а вина їх в тому, що країна найшлася в передкризовій ситуації,ненайменша.

Утворені на суспільних засадах незалежні інформаційні видання, — як твердять автори, — будуть необхідним доповненням існуючих державних органів і разом можуть творити об'єктивний образ життя країни. Далі вважається, що інформації подавані незалежними органами будуть сприйматися в світі з більшим довір'ям і спричиняться до збільшення довір'я між державами.

Останнім арґументом авторів передовиці є те, що немала частина населення СССР з недовір'ям ставиться до офіційних публікацій. Тепер вони побачать, що в країні можливий незалежний орган, хоч він проходить перевірку „Главліта". Це мало б бути для недовірливих людей серйозним доказом, що демократизація вже почалася, а це пожвавить духовний клімат у Совєтському Союзі. „Сьогодні, — говориться в статті, — у нас тільки один спосіб сприяти перемінам в країні: закріпити ті зміни в слові та в суспільній свідомості, їх об'єктивізувати. І те, що вчора було таємницею, сьогодні всюди говориться вголос. Не можна мовчати".

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про можливість поєднувати смуток із радістю

— Ні, справді Ваш щоденник не поміщує повідомлень про весілля, народини і т.п.? — Наші всі неукраїнські знайомі в Німеччині не можуть надивуватись, коли з усмішкою та дещо з іронією переглядаю сторінки німецької щоденної преси. Там всюди знаходжу поруч сумних вісток у чорній обвідці-рамці про смерть членів родини, співробітників, співтоваришів у різних організаціях, також численні радісні повідомлення. Ось наприклад такі: „Ми вже злучилися" — і підпис з долученою тут адресою щасливих наречених. „Наше вінчання відбулося дня...", або „Повідомляємо, що наша доня...дістала братчика". Поруч тих оголошень, що часами прикрашені серденьком, находимо ще інші, ще більше особисті, які мусять викликати гумор, коли їх читаємо:

Ось деякі з них: „Чому? Напевно питаєшся чи зробили щось не так. Може спробуємо ще раз? Я чекаю на Тебе!" Або „Коханий зайчику! Я надіюся, що разом будемо переживати ще багато таких гарних днів. Твій мисливець". Цікаво чи знають ті всі, для яких призначені такі вістки, що це стосується якраз до них. Скільки „зайчиків", думає, що це саме про них мова і скільки ставить собі питання: „Чому?" І кажіть, що хочете, а це, однак, цікавить читачів і ми певні, що збільшилась їхня кількість, а адміністрація такого щоденника напевно фінансово зростає.

Тому, сердечно сміючись із тих повідомлень, на хвилину поставимо собі питання: „А що якби так наш щоденник запровадив такі звичаї? Що сталось би якби на третій сторінці, поруч так завжди численних і сумних повідомлень, поміщувано також радісні оголошення, які вказують на те, що життя пливе, постійно відроджується, пульсує і що в ньому є місце не лиш на сльози та смуток, але також і на сміх, любов та молодечі почування?

Чи уявляєте собі наскільки більше читачів молодшого віку здобула б з напливом таких повідомлень „Свобода"? Та ж відома нам часта відповідь нашої молоді, що вони в „Свободі" дивляться лише на третю сторінку, де появляються не лиш повідомлення — хто і де помер, але також де і коли є якась забава. І лише про ці забави та імпрези вони читають точно і уважливо.

А скільки грошей приносили б адміністрації такі „радісні" оголошення, про які ми вище згадували. І може б тоді ми не мусіли слухати так часто закидів, що „Свобода" — це не дефіцитове підприємство і що її роки вже пораховані...

Але це все лише думки та мрії, які з „престижевих" причин не можуть сповнитися, бо це ніяк „не годиться". Тож, далі, читаючи посмертні повідомлення, будемо заглиблюватися і плакати за людьми, що відійшли у вічність, а з цим тратити молодих читачів, яким це, що поміщується у нас на сторінках преси, звичайно, є доволі байдуже. А хтось десь сказав, що рибу треба ловити на таку принаду, яка її відповідає.

О—КА

Роман С. Голіят

Дипломатичний зв'язок України з Ватиканом

Іван Хома, „Апостольський Престіл і Україна 1919-1922", видання Українського Католицького Університету св. Климента Папи, Рим 1987, 134 ст.

II.

Граф Тишкевич, 29-го вересня 1919 року, отримав від Голови Директорії Петлюри, що тоді знаходився у Варшаві, інструкцію, що на Мировій Конференції в Парижі „голова делеґації Тишкевич сам єдиний має рішати про всі політично-дипломатичні кроки, а всі інші делеґати мають тільки дорадчий голос, якщо він поради від них забажає. Переїхавши до Парижу, граф Тишкевич у першій своїй ноті до Мирної Конференції домагався визнання незалежности Української Народної Республіки".

Після від'їзду Тишкевича, українську місію при Ватикані очолив о. Франц Ксаверій Бонн, флямандець, бельгійський громадянин, народжений 1882 року в Бельгії. У 1902 році вступив до Згромадження Редемтористів, а в 1903 році склав чернечі обіти, в 1909 році став священиком, і в 1911 році приїхав до Галичини, щоб в монастирі в Уневі вивчити українську мову та наш обряд і приготуватись до місійної праці серед наших поселенців у Канаді.

Перед отцем Бонном були зокрема два великі завдання: домогтися від Ватикану визнання апостольського візитатора на Україну і дістати допомогу в грошах і ліках для України. „Про те прохав Папу і граф Тишкевич на авдієнції 25-го травня 1919 року. Остаточно 13-го лютого 1920 року Папа Бенедикт ХУ іменував отця Джованні Дженоккі апостольським візитатором на Україну. 14-го лютого 1920 року о. Бонн вислав таке повідомлення: Завдяки заходам нашої місії при Святому Престолі, Його Святість Бенедикт ХУ щойно призначив о. Дженоккі апостольським візитатором України. Він виїздить з офіційним дорученням від Папи нести допомогу в грошах і ліках (загально на суму 100,000 лір) хворим і недужим України. Святіший Отець дуже цікавиться всім, що відбувається в нашій нещасній країні". Назначення о. Дженоккі Апостольським Візитатором на Україну наступило рік після проголошення соборности — злуки Західньої УНР з Українською Народною Республікою, отже його місія мала охоплювати всю Україну, а не тільки „Велику Україну" і його титул вказував на те, що він був післаний до українців, як до державного народу і який мав відіграти визначну ролю у реалізуванні плянів Апостольського Престолу на Сході Европи. Крім пожертви Папи в сумі 100,000 лір для населення України, Східня Конгреґація передала 50,000 лір у формі допомоги для священиків у Галичині.

У меморіялі українського Посольства до Папи Бенедикта ХУ між іншим читаємо, що: „В одній в'язниці у Львові було 2,000 інтернованих, між ними 612 священиків. По кількох місяцях, завдяки інтервенції Митрополита Шептицького і британської місії, коло 400 цих нещасних священиків звільнено. Та з цих звільнених поляки зараз же коло 200 конфінували... Військові власті не перестали мучити перемиського преосв. Коциловського. Польські вояки дозволили собі 'тикати' єпископові і штуркати револьверами у груди, загрожуючи розстрілом. Та якщо вони так поводилися з князем Церкви, можна собі уявити, як вони трактували звичайних священиків! В дійсності коло тисячу священиків було заарештовано і багато з них досі чекають свого звільнення, велике їх число, через погане віджливлювання, тільки тиф порятував хіба від страшних тортур, моральних і фізичних... Поляки не соромилися бити в лице, і то публічно, священика д-ра Константина Богачевського, декана греко-католицької катедри і ректора перемиського духовного семінара. Вони арештували і тримали в тюрмі священика Березовського, декана консисторії, 90-літнього старця... Щоб дійти у винищуванні самого існування Греко-Католицької Церкви в Східній Галичині до кінця, польські власті забрали духовний семінар, розграбили інвентар, і зробили там дім забав! Не мали сорому обернути каплицю, де сховані були Св. Дари, на кінематограф!... Вони не тільки позамикали, але й попалили церкви, як найгірші варвари, навіть порозкрадали священну церковну оздобу, опоганювали церкви, повертаючи їх на стайні... У Львові наш поважний Митрополит був цілковито ізольований в своїй палаті, і ще досі він не має змоги вільно зноситися зі своїм духовенством: виходить із цього, що він не має спромоги вільно урядувати у своїй юрисдикції"... Цей меморіял підписали в Римі 30-го березня 1920 року о. Ксаверій Бонн, голова Місії і П. Карманський, секретар.

Дня 6-го квітня 1920 року о. Дженоккі виїхав через Париж і Відень до Варшави з наміром дістатись на Україну. До Відня супроводив його о. Бонн, що й залишився там. Фінансова сторона української дипломатичної місії при Ватикані була не-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО „СПАДЩИННИЙ" КАЛЕНДАР

У „Свободі" з 1-го вересня ц.р. ч. 167 був поміщений допис п.з. „Календар реклямує українців". У ній автор (підписаний як пресовий референт) інформує про стінний календар Гамілтону та про сторінку в цьому календарі, присвячену Українському Народному Домові та місцевій українській громаді із знімками та коротким текстом. Автор показує українців Гамілтону в Ню Джерзі з цієї сторінки календаря та вкінці заохочує читачів „Свободи" замовляти собі цей календар.

На жаль, перераховуючи у цьому дописі етнічні групи, про які подані матеріяли в цьому календарі, автор чомусь пропустив дані про сторінку зі знімками та інформаціями про місцеву російську православну парафію. А вони досить знаменні, бож багато уваги присвячено там інформаціям про 1000-ліття Християнства Росії та плянам його відзначування Російською Православною Церквою. Вершиною дезінформації на цій сторінці є згадка про 1000-ліття Християнства „Матушки Росії".

Автор цього допису також „забув" згадати, що на обгортці цього календаря серед прапорів багатьох народів поміщений прапор Совєтської України (червоно-синій), а не український національний прапор, який мав би репрезентувати там українську громаду Гамілтону.

Таке неправдиве інформування читачів „Свободи" дуже шкідливе. Бо хоч можна бути гордим з того, що в цьому календарі серед десятки інших етнічних груп представлено українську громаду, але не можна ніколи замовчувати неґативів, проти яких треба протестувати та їх спростовувати де слід, а не пропаґувати безкоштовне набуття такого календаря.

Як можна заохочувати читачів „Свободи" замовляти цей календар, коли на його обгортці замість українського національного прапора поміщений прапор Совєтської України, а на сторінці російської громади говориться про 1000-ліття Християнства „Матушки Росії".

Затурбований читач
Джерзі Сіті, Н.Дж.

Докія Гуменна

А хати вже нема...

(Уривок із третьої книги роману „Діти Чумацького шляху", „Розп'яте село")

В хаті у Кіндрата Моголівця вже все поздіймали: з подушок наволічки, капу з ліжка, рушники із стін. Обдерта хата враз стала голою, незатишною пусткою. Мар'яна з тринадцятилітньою Харитею все те пакували, складали в скриню, знову виймали, зв'язували в окремі клунки, радилися.

— Може й образи поздіймати, покинути там з одного, а то й за це куркулі запишуть? — міркує Харитя, охоплюючи критичним оком спотворену хату. — Але ж погано стало!

— Тепер не тра, щоб гарно було! — каже мати, Мар'яна. — Он по селі такий страх робиться. Цієї ночі знов чоловік із п'ятнадцять забрали. А це вже й до нас черга дійшла.

Вони вже були „описані".

— Та й що ми таке? обурилася Харитя. — Куркулі чи що? Куркулі це ті, що наймитів мали та по сто десятин землі.

Харитя ж таки теж чогось училася!

— Хіба ці гицелі дивлятися? Он Каленичка так уже вірувала в ці закони, а вони ж вигнали її з хати. Ану, так руки ламала, так голосила! „Ніхто ніколи мене на тягав, а тепер, як собаку, виганяєте! Чи ви рук доклали до моєї хати?! А той наставив нагана та й кричить: „Виведіть цю бабу, бо я за себе не ручаюсь!" Її виводять, а вона, бідна, голосить: „За що ж ти мене гониш? Я ж тобі нічого не винна! За що це?"

— Мамо, куди це ми все подінемо? — перебила Харитя Мар'яні.

— Куди його подіти? — запитала невторопно й собі Мар'яна.

— Закопаймо десь тут під полом.

— Еге, закопаймо! Он стара Кичиха закопала. Та прийшли саме в морози та й:

„Або пиши заяву в колгосп, або вибирайся з хати!"

„Я без чоловіка не знаю".

„А де чоловік? Утік, сучий син?

Та в груди її.

— Ото, коли б на мене оце! — блиснула очицями Харитя.

— А Кичиха: „Я не піду з хати, я слаба!"

— Дурна! Дала б їм здачі так, щоб аж поперевертались! — не може спокійно слухати Харитя.

— Еге! Як він з наганом та кулаками, то певно, мусиш. Вона хоче до хати, а він її не пускає. То вона тоді: „Пустіть, дітки, там у мене..."

Мар'яна зідхнула.

— Та мусіла признатися, що пуд сала закопано коло порога, сто двадцять карбованців грошей і одежа. Тільки вона те й бачила!

— Не віддали?

— Де там! Ще й прибігли оті Мачки та й почали розбирати. А та Кичиха така, що не змовчить. Геть і не відходили від хати, стояла коло воріт і командувала: „А ви тієї подушки не валяйте, складіть чисто! Як берете жолоби, то такі ж і привезете, щоб не побили!" Геть чисто видивилася, хто яку куди ринку її забрав. Ще десь то надіється все вернути...

— Ну, то куди ж? — з відчаєм питала Христя, більше думаючи про свої клунки, ніж про те, що діється в селі... — Господи, коли б хоч одежу як виховати, а то все — дідько його бере! Підемо в комуну. Може віднесемо до Стрижа?

— Там йому й очі вилізуть! То такі, що все заглиманять — і бідні. Ті ніколи не наберуться. Он так тягли Цимбалову скриню, що та аж перервалася надвоє.

— Може до тітки Наталки що віднесемо?...

— Хтозна, чи їм уперед це буде, чи нам, — нерішучо сказала Мар'яна.

От, не було куди віднести.

• • •

...Кругом, кругом віяв страх. Тата й мами вже не було. Вивезли. Як прийшла Мар'яна — вже хата була забита, — двері й вікна навхрест перекреслені двома дошками. Вони вже десь у лазні сиділи, бідолашні.

Побігла до лазні — а там людей! Кожне хоче своїх випровадити, — та до них ані приступу. Міліція не пускає. Можна тільки здалеку дивитися, наче на тяжких злочинців.

Виводили з лазні під конвоєм, впізнавала Мар'яна багатьох хазяїв із Дрижиполя і з інших сіл. З хуторів — дядину Меланку із дитиною, а дядька Микити не було, бо він десь давно утік, не знати куди.

А своїх не видко.

— Ой, мамо, он бабуня сідають у сани! — побачила перша Харитя. — І дідуньо, й Ганя!

— Де? Де?

— Он-он-он! Туди дивіться! — гарячилася Харитя, смикаючи Мар'яну за рукав.

— Бачу, бачу! Он і Микола, й Василь із ними. О! Та й дядько Андрій тут!

Кожне впізнавало своїх, як виводили та садили в сани. Як посадовили всіх, без кінця їхала валка сошею. Із Дрижиполя, із сусідніх сіл і хуторів... Але вони всі, Христині дочки — Мар'яна, Катерина, Настя, Олександра — бачать тільки своїх. Біжать іззаду, мов цуцики. Їх відганяють, а вони таки біжать. Міліція гонить, — так вони поза крамницями, поза хатами біжать, — щоб хоч здалека надивитися.

• • •

Мар'яна згадує це й не помічає, як великі сльози падають просто в діжку з тістом. Чи ті бідні мама хоч на копійку кому що злого вчилили? Все життя тільки й знали, що робити та роздавати. Заробили собі — на старість висилку. Чи ще там їх Бог милує, чи вже десь із голоду та холоду померли? Не довелося й душу віддати Богові в своїй хаті...

Десь і Кіндрат оце зійшов з очей, як почув, що й на нього вже беруться. Вона з Харитею удвох зосталися. Прийде ніч — і очей не заплющить. Все передумає, — як на це господарство стягалися, як робили. В саду кожна, щепа, як рідна дитина. Як же його тепер кидати? Ну, а потім куди?

(Закінчення на стор. 3)

50-ліття кредитової кооперації в Манітобі

Цього року кредитові кооперації Манітоби відзначають 50-ліття свого існування. Подія, яку варто, а може й треба окремо відзначити хоч короткою згадкою, бо в цій провінції живе 12 відсотків українців, які є членами тих кредитових кооператив, не враховуючи чисто українських кредитівок.

Як знаємо з історії, почин до заснування кредитових кооператив на північно-американському континенті дала Канада.

Першу кредитову кооперативу, за европейським зразком, засновано в місцевості Леві, в провінції Квебек, з ініціятиви і за старанням Альфонса Дежардена (1854-1920) в 1900 році. У ЗСА першу кредитову кооперетиву заснував той же сам Дежарден, щойно в 1909 році в місті Менчестері.

Перші кроки кредитової кооперації в Канаді були дуже тяжкі (подібно малася справа і в ЗСА). Вона до 1932 року в провінції Квебек і Онтеріо не поширилася, хоч були деякі спроби.

Щойно в 1932 році починається похід кредитової кооперації в інші провінції Канади. Вона спершу прийнялася в провінції Нова Скошія, відтак у Принс Едвард Айленд, а далі в Ню Бранзвику.

У Манітобі першу вдалу спробу защепити цей рід кооперації зроблено аж у 1937 році в місцевості Ст. Мало, в північній частині Манітоби, де о. Беноід, француз, у своїй парохії, за прикладом Квебеку, почав гуртувати людей. Він улаштовував для своїх парохіян гутірки на господарські теме, а зокрема захопився кооперативною ідеєю, що її пропагував Дежарден. А ще був це час депресії, то такі розмови притягали людей. Постійно приходило, як записано в історії, коло 135 осіб. По кількох таких гутірках засновано там кредитову кооперативу, яку зареєстровано в провінційному уряді 9-го вересня 1937 року, тобто точно 50 років тому. І це був початок кредитової кооперації в Манітобі. Кредитівка ця існує досьогодні.

У 1937 році схвалено також у Манітобі перший закон про кредитові кооперативи, який з різними змінами і доповненнями оформлено в окремий „Кредит Юніон Акт". У 1943 році створено при міністерстві рільництва окремий Кооперативний Відділ, а в 1950 році зорганізовано окрему фінансову централю п. н. „Кооператів Юніон Сосаєті оф Манітоба". Відтак у 1956 році зорганізовано ідейно-організаційну надбудову п. н. „Ліґа Кредитових Кооператив" у Манітобі. Згодом ці дві організації об'єдналися. Для фінансового забезпечення кредитові кооперативи Канади і ЗСА створили асекураційну організацію КЮНА, яка діє тепер майже у всіх країнах вільного світу.

У 1970 році, з ініціятиви провінційного уряду Манітоби, створено ще і т. зв. „Стабілізаційний фонд", який на 100 відсотків забезпечує всі ощадности членів кредитових кооператив у цілій провінції.

Тепер маємо у Манітобі 155 кредитових кооператив, які об'єднують 330,000 членів (тобто коло30 відсотків усіх мешканців Манітоби) і розпоряджають сумою май на 2,245,000,000 та затруднюють коло 1,500 осіб, працівників.

З того приводу варто пригадати, що українці в Манітобі не відставали від французів, ані англосаксів, бо вже в 1940 році, з ініціятиви інж. Василя Топольницького, засновано українську кредитову кооперативу „Карпатія", а в. 1943 році другу українську Кредитову Кооперативу північного Вінніпеґу, обі існують досьогодні. Пізніше засновано ще декілька, які відтак об'єдналися, і сьогодні у Вінніпеґу, крім вищеназваних, маємо ще „Віру- Поступ" і св. Михайла, які разом об'єднують 12,398 членів і розпоряджають сумою 87,629,117 дол. майна (стан на 31-го грудня 1986 р.)

Закінчуючи цю статтю, хочу пригадати, що кредитова кооперація в Канаді, а відтак і в ЗСА, кинула нове суспільне гасло, якого багато кандців і американців не розуміє ще й сьогодні, а саме: кредитова кооперація має працювати не для зиску, а для народу і для услуг членів! Чим більше членів, тим більше треба услуг. А чим ті услуги будуть більші і кращі та повніші, тим самим і для народу буде більше користи! І в тому вся суть і сила кредитової кооперації на цьому континенті. В тому і сила українських кредитових кооператив, які працюють для народу, але цей „народ" не все це розуміє і доцінює.

Андрій Качор

А хати...

Закінчення зі стор. 2

Все Мар'яні ввижається, що от уже за ними йдуть. Десь шерхне, десь шелесне, десь собака завиє, — вже вона схоплюється й будить Харитю:

— Вставай! Уже йдуть!

Бо то не знати, як воно буде. Одних уночі забирають нагло, як от хуторян, що й не встигли взяти з собою нічого. А іншим кажуть напередодні. Котрі розумніші, то повтікали, то ще може як перебудуть оцю лиху годину, це безголов'я...

А клунки стоять, їх треба кудись сховати.

— Знаєте, що? — надумалася Харитя. — Занесімо трохи до тітки Мотрі. Вона вдома, з трьома дітьми, нічого не має, ніхто до неї не чіпляється.

— Та хіба ж ти не знаєш? Вона й із своїм не знає, де дітися. До неї втік батько з Розумниці та й сидить, ховається ніби, а ті гицлі довідалися й сказали Мотрі:

„Як будеш передержувати куркулів, то й тебе запишемо в експорт". Не сьогодні-взавтра прийдуть її розкуркулювати, де ж вона батька подіне?

Не було на цім світі куточка безпечного. Світ широкий — та нема де дітися!

Мати й дочка посідали на лаву й сумно дивилися на обдерту, посиротілу, овіяну жахом і неминучою загибіллю хату.

— А про хліб і забули! — раптом згадала Мар'яна.

Вона тепер стала якась безпам'ятна, забудькувата, — що робить, то так наче уві сні. Це відколи донеслося до Моголівців, що й вони на списку до розкуркулення.

— Розпалюй-но, дочко, в печі, це ж скільки тіста пропаде, того, що нема...

Чогось так сумно Мар'яні той хліб місити. Серце стискається, — може й на дорогу собі пече?

Харитя тим часом уже розпалила в печі. Вогонь грайливо й безтурботно палахкотів та нагадував інші часи. Здавалося сном — колись були вони щасливі, не боялися за кожний свій час і годину.

Хліб давно вже посаджений в піч. Мар'яна весь час зазирає до нього й не може добрати — чому він не гнітиться? Здається й напалила, а білий та й годі.

Мар'яна скрутила з соломи віхтя й ладналася запалити його сірником. В цю хвилину щось загриміло над головою.

Грім чи що? Хіба може бути грім серед зими? Чи вже тепер світ так перевернувся?

Гр-р! Тр-рісь! О, що це?

Так тріснуло й грюкнуло, що здалося — грім упав просто на їх хату.

Перелякана Мар'яна вискочила надвір. І їй закаламутилося в голові. Вона скрикнула, зомліла й обперлася об плетений тин.

Верха на хаті вже не було, стирчали самі крокви й бантини. На горі працювало кілька чоловік, — здирали бантини. Ламали їх хату — нагло, ні словом не попередивши.

Навколо стояв їдкий пил, тоненько осідав на галуззя вишневого саду.

Ще якої півгодини — й уже до стін доберуться.

Керував цією роботою... Лядько Чорноіван, Натальчин синок, завзятий активіст і комсомолець.

За Мар'яною вибігла й Харитя. Побачила й задерев'яніла.

Першою її думкою було — там на горищі заховано в них пуд пшеничного посліду, їх велике багатство. Мама берегли, щоб було чим закропити душу на великі свята, бо вже давно сиділи на яшному. Та в цю ж мить забула за послід — побачила зомлілу маму, схилену коло тину.

— Чого роти пороздзявляли? — крикнув згори Ладько. — Все добром до колгоспу просили, то ви не хотіли! Викидайтеся з хати, бо зараз почнемо стіни ламати.

Харитя не знала, — чи їй матір рятувати, чи послід на горищі, чи скриню в хаті, — а чи прогнати цього дурноверхого Ладька, підлизника до совєтської власті.

— Мамо, мамо! — тоненько запищала вона, вчепившись матері на шию. — Яке вони право мали до нашої хати?

— Не ваша тепер! Це колгоспна! Колгосп продав радгоспові з умовою, щоб за один день розібрали... — осів трохи Ладько, побачивши, що тітка не підводиться, а Харитя його не боїться.

— А ми ж куди? — питала Харитя.

— А ви, куркулі, йдіть, куди хочете...

— То я й на тебе скажу, що ти куркуль. А січкарню нащо розібрали й сховали?

— Поговори-но мені ще... — промурмотів Ладько.

Покинув сокиру, що нею орудував, і почав злазити з хати.

— Як не хотіли добром слухати, — бубонів він сам до себе й широким рішучим кроком пішов до хати.

За кілька хвилин ті клунки, що недавно спакували Харитя з Мар'яною, вже були надворі, власне, в саду, побіч напіврозібраної хати. Винесли туди ж, у сад, скриню, почали виносити начиння.

Мар'яна ще й досі не промовила й слова. Німа сиділа на землі коло тину й дивилася, як розв'язують клунки й розвішують її, ще дівоцькі, вишивані сорочки, спідниці, рушники та інший скарб на вишневому галуззі. Не помічала, що кожух її майже не вкриває, хоч Харитя наче й вгорнула її.

Харитя бігала поміж розвішаним і розкладеним добром, кидала очима на всі боки, — боялася, щоб не здогадалися, де вона сховала квітчасту, тернову, ще бабину, хустку. Час-від-часу вона прибігала до матері, щось поправляла на ній і знову кудись бігла. Не могла всидіти на місці.

Вже все начиння стояло надворі, вже починали розтягати стіни. Тоді Мар'яну з Харитею одігнали далі, Мар'яна сіла знов, уже по той бік тину, — така чогось слабість пішла в ноги. Дивилася й, мабуть, нічого не розуміла. Чого це підходять люди з села, їх таки сусіди, й питають?

— Ця спідниця скільки коштує?

Чоломбитько казав якусь дрібну ціну. Вже хотіла брати спідницю жінка, як друга набавляла карбованця й забирала собі.

Так одну річ за другою продавали, а Чоломбитько тільки покрикував:

— Кто больше? Кто больше?

А хати вже не було. Стояла лише піч із ще невипеченим забутим хлібом.

Дипломатичний...

(Закінчення зі ст. 2)

забезпечена від самого початку й тоді, коли о. Бонн приїхав до Відня, щоб шукати фондів, українська скарбниця уже вичерпалася і дипломатичні місії поволі обмежували свій персонал, або просто ліквідувалися. У Відні о. Бонн жив убого, від 2-го серпня 1920 року допомагав йому, скільки міг о. Дженоккі, який повернувся з Варшави до Відня. 1-го листопада 1921 року о. Бонна звільнено з дипломатичної місії при Ватикані. Він виїхав до ЗСА, щоб працювати серед українських поселенців, на терені Пенсильванії. Він помер 21-го листопада 1941 року в Савт Дірфілді.

Д-р Кость Левицький у своїй статті „Дипломатична діяльність ЗУНР (1918 - 1923)" перелічує 15 делеґацій чи представництв або посольств і їх членів: Делеґації на: Мирову Конференцію в Парижі, на Мирову Конференцію в Ризі до Союзу Народів у Женеві, й на Міжнародну Конференцію в Ґенуї (1922 р.); Представництва в: Лондоні, Берліні, Будапешті, в Києві — do 22-го січня 1919 року. Празі, ЗСА, Канаді, Бразилії; Посольство: у Відні; Місія в Римі й Білгороді.

Большевицька окупація Великої України і польська окупація Західньої України припинили діяльність української дипломатичної місії при Ватикані.

Праця о. д-ра Івана Хоми видана на гарному папері, вміщує десятки листів-кореспонденції, що її вели працівники місії з речниками Ватикану й з урядом УНР і іншими особами, та резюме італійською мовою. Листування заподане українською та італійською мовами, а номінація графа Михайла Тишкевича послом УНР при Апостольському Престолі - мовою французькою.

ПОДЯКА

КВІТИ І ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ

бл. п. МАРІЇ КІНДРАТ

зложили додаткові пожертви:

Д-р Юрій Тимочко
Д-р Йосиф Тимочко — Гарвардський Інститут $50.00
Марія Крижанівська з рідною — Дітям в Бразилії .. $100.00
Іванна Мельник — церква св. Юра в Ню Йорку $100.00

Щиро вдячні:

Д-р ІВАН КІНДРАТ
і доні — ДАРУСЯ І ЛЮБЦЯ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

з глибоким сумом повідомляє членство та Українську Громаду, що 27-го серпня 1987 р. в м. Філядельфії, Па., помер

бл. п. проф. д-р СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ КРАШЕНІННІКОВ

(нар. в Слуцьку, Білорусія)

Дійсний член та відданий працівник Академії, визначний вчений в ділянці протозоології, дослідник різних аспектів української культури та автор численних наукових праць.

ПОХОРОНИ відбулися на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного у С. Бавнд Бруку, Н. Дж. 31-го серпня 1987 р.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА УВАН у США

Ділимося з Родиною і Друзями дуже болючою і сумною вісткою, що в дні 2-го липня 1987 р. по довгій і тяжкій недузі відійшов у Вічність наш Найдорожчий Муж, Батько і Дідусь

бл. п. ВОЛОДИМИР ПІГУТ

поручник УГА, управитель 7-ми клясової школи в Мальґош, Польща, член Т-ва Українських Комбатантів, вірний парохіянин катедри св. о. Миколая в Чикаґо — проживши 89 років.

ПОХОРОН відбувся в дні 7-го липня 1987 р. з катедри св. о. Миколая на цвинтар св. о. Миколая в Чикаґо, де тіло спочило біля могили сина БОГДАНА.

МАРІЯ — дружина
ЗЕНОН І СЛАВОМИР — сини
ХРИСТИНА І АЛЕКСАНДРА — синові
АЛЕКСАНДЕР І МИРОН — внуки
АДРІЯНА І МОНІКА — внучки
і ближча та дальша Родина в Америці, Польщі і в Україні.

Нехай Всевишній Господь прийме Його душу в небесні хороми.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Приятелями та знайомими, що дня 3 вересня 1987 р. відійшла від нас наша Найдорожча Дружина, Мама, Бабуня та Прабабуня

сл. п. СОФІЯ ЄЙНА

ПОХОРОННІ відправи в церкві св. Богоявлення в Рочестер, Н. Й., в суботу, 5-го вересня 1987 р. о год. 9:30 рано.

У глибокому смутку:

Муж — МИХАЙЛО
Син — МИКОЛА з дружиною АННОЮ
Внуки — ІГОР, ОРЕСТ з дружиною ЛИН, БОГДАН, МАРУСЯ
Правнучка — ТАСЯ
Родина в ЗСА, Канаді та УКРАЇНІ

ПРИ ПРИЗЕМЛЕННІ НА летовищі курортного міста Пхукет в Таїлянді пасажирський літак „Боїнг-737" крайової летунської компанії змушений був різко змінити курс, щоб не зударитися з літаком гонгконгської компанії „Драко". Пілот „Боїнга", очевидно, не міг вирівняти літак і він впав у море. На його покладі було 83 особи — пасажири і члени залоги. На думку місцевих властей, нікому не вдалося врятуватися.

Внесок...

(Закінчення зі стор. 1)

нок Америки, вона започаткувала курс народного мистецтва. Ентузіястів виявилося багато. Особливо велику допомогу надала Лідія Бурачинська — найбільш досвідчена в ділянці народного мистецтва. Незабаром зібралося багато матеріялів про народний одяг з різних земель України.

В кінці червня 1985 року на Союзівці — оселі Українського Народного Союзу — відбувся дводенний з'їзд референток народного мистецтва складових організацій СФУЖО і збирачів та любителів народного мистецтва. Л. Бурачинська виступила тоді з доповіддю „Видання з народного мистецтва". Присутні на з'їзді внесли пропозицію видати книгу про народний одяг, яка стала б настільною не лише для мистецьких колективів, шкіл українознавства, але взагалі для всіх, хто цікавиться цією ділянкою народного мистецтва. Кожний погоджувався, що потреба такої книги відчувається давно. Хтось навіть згадав про випадок, що трапився кілька років тому в Ню Йорку на міжнародному фестивалі. Українські дівчата були одягнені у вишивані сорочки. А румунки внесли протест, вважаючи, що це їхні народні вишивки. Треба було немало зусиль, щоб полагодити конфліктну ситуацію і доказати, що такі ж елементи вишивок є і в українців.

Книга покаже багатство народного одягу 17-ох етнографічних регіонів: Яворівщини, Сокальщини, Буковини, Поділля, Волині, Наддніпрянщини, Київщини, Полтавщини, Чернігівщини, Харківщини, Лемківщини, Бойківщини, Гуцульщини, Закарпаття, Полісся. Вперше будуть подані зразки народного одягу Підляшшя і Холмщини-Білгорайщини, що знаходяться на території сучасної Польщі. Н. Даниленко налагодила тісні зв'язки з українцями цих земель і зібрала багатий матеріял.

Редакційна комісія включає кваліфікованих знавців своєї справи. Кожний член комісії має певну ділянку. Так, наприклад, Л. Бурачинська займається описом одягу, Л. Волинець — рушників, М. Стахів — вишивок, хустин, редактором україномовної частини є Г. Царинник, перекладачем на англійську мову, як уже було сказано, — О. Пащак-Трач, передмову до книги написав проф. П. Одарченко.

Але говорити про Орисю Трач лише як про перекладача було б несправедливо, бо вона теж є знавцем народного одягу і до її корисних порад прислухаються інші члени комісії. Орися розповіла, що коли їй було чотири роки, батько купив Енциклопедію українознавства. Першою статтею, яка її тоді зацікавила і яку вона прочитала, була стаття про народний одяг. Лише згодом Орися звернула увагу, що авторкою статті була Лідія Бурачинська. Тоді ніхто з них не міг навіть подумати, що минуть роки, і вони зустрінуться... на сторінках майбутньої книги — Лідія Бурачинська як авторка, а Орися Трач як перекладачка.

У книзі читачі знайдуть описи не тільки одягу, але й намиста, поясів, взуття, прикрас на голову. Автори вважають, що це буде перша і найповніша книга такого роду. Правда, в Україні вийшло уже декілька подібних праць — „Український народний одяг" К. Матейко, „Український історичний одяг" К. Стамерова, „Вбрання" (видавництво Академії Наук УССР), — але всі вони скупі на матеріяли і не дають опису одягу всіх областей України, а про Підляшшя і Холмщину взагалі нема згадки.

Книга буде ілюстрована кольоровими малюнками та чорнобілими рисунками і фотографіями. Вона повинна вийти в світ в травні наступного року. Обсяг книги — 325-350 сторінок.

О. Пащак-Трач розповіла про труднощі, з якими вона зустрічається при передачі українських назв одягу англійською мовою. Адже вона прагне, щоб книга була доступною і зрозумілою не лише для українців, які слабо або й зовсім не володіють українською мовою, але й для американців і взагалі тих, які цікавляться українським народним одягом. А таких є немало. Книга, безперечно, знайде своїх читачів не лише у З'єдинених Стейтах, Канаді, Англії чи інших країнах, де живуть українці, але й в Україні. На неї чекають і українці Бразилії, Аргентини, Парагваю, де українська молодь горнеться до всього, що рідне, але не завжди має можливість знайти необхідні підручники, щоб почерпнути відомости про ту чи іншу ділянку народного мистецтва, культури. А одяг теж є частиною нашої культурної спадщини і то, мабуть, найдавнішої.

В Едмонтоні, в Інституті Українських Студій при Альбертському університеті, відкривається відділ української етнографії. Безперечно, що книга „Український народний одяг" стане незамінимим підручником для тих, хто вивчатиме цю ділянку нашої культури.

Проводячи політику русифікації, Совєтський Союз стремить до „зближення" націй, національних культур, національного одягу, що рівнозначне відмиранню національної культури. Тому одним із завдань книги „Український народний одяг" і є зберегти у пам'яті поколінь те, що український народ створив протягом століть, і тим самим зробити ще один внесок до скарбниці рідної культури.

ФОРТ БЛІС У ТЕКСАСІ, це військова база частиною якої є й новозбудована Академія для вишколювання нового типу підстаршин. Колишній командир цієї бази сказав: „ми хочемо воїна технічно компетентного, фізично придатного і морально чесного".

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що там перервано переговори поміж телевізійною мережею Ен-Бі-Сі і Профспілкою телевізійних техніків, продуцентів та письменників. Урядові посередники заявили, що на їхню думку цей дев'ять тижневий страйк не виглядає надто оптимістичним до полагодження, помимо їхніх намагань. Провідники профспілки овинувачують тих, що ведуть переговори з ними із сторони телевізійної мережі.

ОСТАННІМИ ДНЯМИ іранські швидкохідні катери і кораблі військово-морської фльоти обстріляли п'ять великих кораблів, зареєстрованих в нейтральних країнах. Зокрема, був обстріляний грецький корабель „Дафні", який вийшов з савдійського порту Джубайль з вантажем нафти, призначеної для Синґапуру. Були обстріляні також еспанський танкер „Мунггіта", кіпрський „Леонідас гльорі", південнокорейський „Астро Пегасус" і ліберійський „Даямонд марін". Всього, починаючи зі суботи, коли Іран відновив танкерну війну, в Перській затоці були обстріляні 16 кораблів невтральних країн. Представник Державного департаменту Філіс Овклі заявив репортерам що Рада Безпеки ООН повинна приступити до розгляду справи про економічні санкції проти Ірану; якщо ця країна найближчим часом не підкориться резолюції про припинення вогню . На думку дипломатів в ООН, американська ініціятива навряд чи принесе плоди, бо два постійні члени Ради Безпеки — СССР і Китай — не хочуть погіршувати відносин з Іраном, а Франція може утриматися, побоюючись, що санкції заторкнуть також і Ірак, якому Франція продає зброю у великій кількости.

НЕДАВНО РАДІО Нджамени, столиці Республіки Чад, вперше офіційно визнало, що оаза Авза на півночі Чаду захоплена загонами лівійської армії. Однак радіо потішило своїх слухачів і повідомило, що лівійський гарнізон повністю заблькований частинами чадської армії. В пізнішому повідомленні радіо Нджамени говориться, що чадці готові нанести лівійському ґарнізонові нищівний удар.

ПІД ЧАС ВІЗИТИ В НІКАРАҐУА група американських законодавців, яку очолював лідер республіканської меншости в Сенаті Роберт Дол, зустрічалася з лідером сандіністів Даніелом Ортеґою. Зустріч відбулася в досить напруженій атмосфері, бо всі сенатори і конґресмени, які входять в склад групи, голосували в свій час за допомогу антисандіністам. Президент Д. Ортеґа зразу ж пішов у словесний наступ, заявивши, що приїзд американських законодавців до Нікараґуа викликаний виключно пропаґандивними міркуваннями. „Сенатори і конґресмени приїхали сюди лише для того, щоб заявити після повернення додому, що вони зустрічалися зі самим Ортеґою і тепер абсолютно переконані в тоталітарній природі нікараґуанського режиму", — сказав президент Нікараґуа. Зустріч Ортеґи з американськими законодавцями відбувалася в залі, відкритому для широкої публіки, що викликало незадоволення Дола. Ортеґа заявив, що це зроблено спеціяльно, щоб його слова потім не були неправильно інтерпретовані.

У Каліфорнії...

(Закінчення зі стор. 1)

серед східніх католиків, щоб вони могли краще пізнати свою спадщину і скріпити свої церкви. Владика Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, передав усно своє благословення та запевнення молитов про успіх праці семінару.

Святопреображенський монастир, або як його популярно звуть „Таворська Гора", — це чернеча обитель студитського типу, в якій живуть під сучасну пору кільканадцять монахів. Монастир знаходиться серед розкішних гірських лісів північної Каліфорнії біля містечка Редвуд Веллі, дві і півгодини на північ від Сан Франсіско. Монастир належить до Чикагської Епархії св. Отця Миколая під юрисдикцією Владики Інокентія.

Невдовзі прийматимуться зголошення на літо 1988 року. Курс запляновапий на місяць червень, щоб не бути в конфлікті зі святкуваннями Тисячоліття Хрищення, які відбуватимуться з початку липня в Римі. Кошт літнього семінару виносить 1,300 дол. від особи. Це включає оплату за академічні кредити як рівнож харчування і нічліг. Число учасників обмежене до чотирнадцяти осіб, щоб не перешкодити духовному життю монастиря. Із запитаннями та зголошеннями можна звертатися на адресу: Fr. Andriy Chirovsky, Director, Sheptysky Institute in Eastern Chtistian Studies at Mount Tabor, c/o Catholic Theological Union, 5401, S. Cornell Avenue, Chicago, Ill. 0615-5698.

ДО БАВАРІЇ, А НЕ ДО БРАЗИЛІЇ

У дописі п. н. „Св. п. І. Іскало" („Свобода", ч. 161 з за суботу, 22-го серпня) в третьому абзаці знизу має бути так: „На початку 1945 року... Іван Іскало подався до Баварії". — Ред.